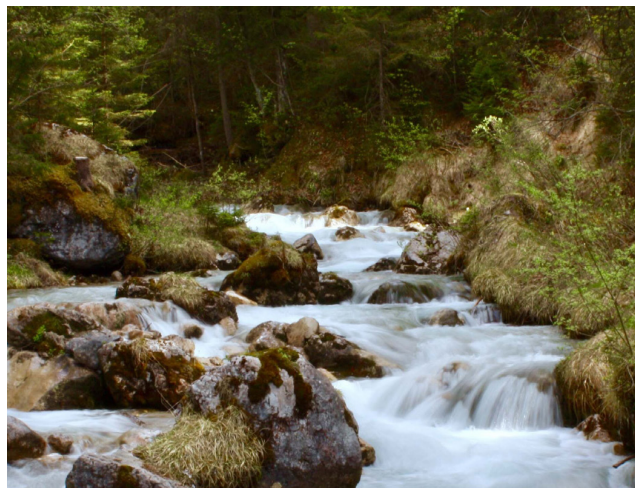

Forståelse af bæredygtighed

Rachel England, journalist med fokus på klima og bæredygtighed

Bæredygtighed er et stort emne med mange områder at tage hensyn til og ofte med en masse komplicerede fagudtryk, så det kan virke uoverkommeligt at opnå et fuldt overblik over, hvad begrebet virkelig betyder, og hvordan det fungerer i praksis. Det er helt sikkert rigtigt, at emnet nogle gange kan vise sig at være ret udfordrende, men når det forklares ganske enkelt, er den grundlæggende præmis ligetil.

Bæredygtighed er hurtigt ved at vokse sig til en af vor tids største overvejelser og er nu på forkant med beslutninger, der træffes i alle sektorer, herunder sundhedspleje. Hvis vi skal sikre en fair og sund fremtid for alle, skal vi alle være opmærksomme på, hvad det vil sige at være bæredygtig.

Bæredygtighed: det grundlæggende

I 1987 definerede FN's Brundtland-kommission bæredygtighed som "at opfylde nutidens behov uden at gå på kompromis med fremtidige generationers evne til at opfylde deres egne behov." Men den nuværende menneskelige aktivitet, herunder afbrænding af ikke-vedvarende fossile brændsler som olie, kul og gas, betyder imidlertid, at klimaforandringerne sker hurtigt, og snart vil planeten ikke være i stand til at støtte den nuværende generation for slet ikke at tale om fremtidens generationer. Derudover bruger menneskeheden i øjeblikket, hvad der svarer til **1,75 gange jorden** til at levere de ressourcer, vi har brug for, og til at absorbere vores affald. Derfor lever vi ikke bæredygtigt.

Hvad er klimaforandringer?

"Klima" er de gennemsnitlige forhold i atmosfæren – herunder temperatur, nedbør, solskin og vindhastigheder – over en periode på mange år (ikke at forveksle med "vejr", som er gennemsnitlige forhold over en kortere periode på timer eller dage).

Klimaet – disse gennemsnitlige forhold – bliver gradvist varmere. Dette kaldes global opvarmning. Den globale opvarmning sker, fordi menneskelige aktiviteter er ansvarlige for stigende mængder af drivhusgasser i atmosfæren. Disse varmeopfangende gasser omfatter kuldioxid (CO₂), metan og dinitrogenoxid, som dannes i alt fra produktion og landbrug til affaldshåndtering og transport.

Disse gasser opfanges naturligt i jordens atmosfære og er nødvendige for at holde planeten varm og opretholde livet på jorden. Dette kaldes drivhuseffekten. Menneskelige aktiviteter betyder imidlertid, at der nu er for mange drivhusgasser fanget i atmosfæren, og at planeten bliver varmere, hvilket har ført til klimaforandringer.

Hvad er konsekvenserne af klimaforandringerne?

Klimaforandringernes indvirkning vil kunne mærkes af alle i hele verden. Stigende temperaturer vil føre til ekstreme vejrbegebenheder som tørke, oversvømmelser og skovbrande, der vil true liv og levebrød. Fødevarer- og energiforsyningen vil blive afbrudt, sundhedssystemerne vil blive udsat for ekstrem belastning, og store befolkninger vil blive fordrevet, efterhånden som deres hjemland bliver ubeboeligt. Ulighed vil blive forværret, efterhånden som leveomkostningerne stiger, og den livsstil, vi har lige nu, bliver uholdbar.

I august 2021 offentliggjorde IPCC (Det Mellemstatslige Panel om Klimaændringer) en rapport, der sagde, at denne hurtige klimaforandring repræsenterer en "code red", altså højeste alarm, for menneskeheden. Derfor kaldes klimaforandringer ofte en klimakrise.

Forskere er enige om, at for at undgå de værste klimapåvirkninger er vi nødt til at begrænse den globale opvarmningsstigning til under 1,5 °C.

Global indsats for bæredygtighed

Det er en global indsats at afbøde klimakrisen og skabe en bæredygtig planet, og regeringer, ikke-statslige organisationer (NGO'er) og virksomheder over hele verden har sat mål for at bidrage til at begrænse den globale opvarmning. De vigtigste initiativer omfatter:

EU's grønne pagt

Den Europæiske Unions (EU) grønne pagt er EU's vækststrategi på € 1 billion til at omlægge EU's økonomi til en bæredygtig økonomisk model. Det overordnede mål for EU's grønne pagt, der blev præsenteret i december 2019, er, at EU skal være det første klimaneutrale kontinent inden 2050, hvilket resulterer i et renere miljø, mere økonomisk overkommelig energi, smartere transport, nye job og generelt bedre livskvalitet.

Parisaftalen

Parisaftalen blev underskrevet i 2015 af 196 lande under COP21 (den 21. partskonference). Denne juridisk bindende, internationale traktat forpligter regeringerne til at begrænse den globale opvarmning til "et godt stykke under" 2 °C, og der gøres alt for at begrænse stigningen til 1,5 °C. I den seneste partskonference, COP26, blev der oprettet en Glasgow Climate Pact, der er designet til at "holde 1,5 °C i live".

Science Based Targets Initiative (SBTi)

Science Based Targets Initiative (SBTi) er et samarbejde mellem flere globale organisationer, der definerer og fremmer bedste praksis for emissionsreduktioner på linje med klimavidenskaben. Videnskabelige mål viser virksomheder og organisationer, hvor meget og hvor hurtigt de har brug for at reducere deres udledning af drivhusgasser for at forhindre de værste virkninger af klimaforandringerne.

Mål for bæredygtig udvikling (SDG'er)

Målene for bæredygtig udvikling (SDG'er) er en samling af 17 indbyrdes forbundne globale mål, der er designet til at være en "plan" for at opnå en bedre og mere bæredygtig fremtid for alle. SDG'erne blev oprettet i 2015 af FN's Generalforsamling og skal efter planen være nået inden 2030.

Den økonomiske situation for bæredygtighed

Beskyttelse af planeten og sikring af fremtidige generationers trivsel er uden tvivl den vigtigste drivkraft for bæredygtighed, men for erhvervslivet og industrien giver det også god økonomisk mening.

Reducerede omkostninger

Virksomheder, der forsøger at begrænse deres udledninger, vil spare penge på energiomkostningerne. Dette er især relevant, da energiomkostningerne kun vil stige mere i fremtiden på grund af markedsvolatiliteten som følge af klimaforandringerne. Det samme gælder for virksomheder, der handler på deres ressourceforbrug, materialeforbrug og affaldsdannelse.

Fremsynede virksomheder sætter i stigende grad fokus på principperne for cirkulær økonomi. I stedet for den traditionelle forbrugsmodel "take, make, waste" sigter en cirkulær økonomi mod at holde materialerne i brug så længe som muligt gennem deling, genbrug, reparation og genanvendelse. Det reducerer de ressourcer, emissioner og omkostninger, der er nødvendige for at skabe nye materialer, og begrænser mængden af affald, der ender på lossepladsen.

Større investerings- og forretningsmuligheder

I takt med at bæredygtighed får et stigende globalt fokus, vil flere og flere investeringer, partnerskaber og købsbeslutninger afhænge af en virksomheds grønne værdier. Investorer ønsker at se beviser for, at en virksomhed sikrer sin langsigtede succes gennem bæredygtige aktiviteter, mens andre organisationer i hele værdikæden i stigende grad vil vælge at handle med virksomheder, hvis værdier er i overensstemmelse med deres egne. Derfor gør det en virksomhed mere attraktiv for væksttilbud at integrere bæredygtighed i driften.

Konkurrencefordele

Forbrugerne bliver mere og mere opmærksomme på klimakrisen og søger nu efter brands og virksomheder med påviselige bæredygtighedsforpligtelser. Pris er ikke længere den vigtigste drivkraft for forbrugeradfærd – virksomheder skal have 'grøn tiltrækningskraft'.

Sådan kommunikerer virksomheder bæredygtighed

Efterhånden som forbrugerne i stigende grad foretrækker miljøvenlige muligheder, gør flere og flere virksomheder bæredygtighed til en del af deres branding. Det kan omfatte lancering af "grønne" produktsortimenter eller offentlige forpligtelser i forhold til mål for CO₂-reduktion. I mange tilfælde er disse bestræbelser gyldige.

Nogle virksomheder gør sig dog skyldig i grønvaskning. Det er en form for markedsføring, hvor grøn PR og grøn markedsføring vildledende bruges til at overbevise offentligheden om, at en organisations produkter, mål og politikker er mere miljøvenlige, end de rent faktisk er. Fordi bæredygtighed er så stort et emne, kan det nogle gange være svært at afgøre, hvilke påstande der er legitime, og hvilke der overdrives.

En virksomhed kan f.eks. hævde, at dens produkt er ansvarlig for "nul-emissioner", når den faktisk skaber emissioner, men virksomheden derefter kompenserer for disse emissioner ved at investere i træplantningsinitiativer. Eller en virksomhed kan frigive en række plastfri produkter og hævde, at de er "mere miljøvenlige" end den eksisterende version, selvom der rent faktisk anvendes mere energi (og dermed flere emissioner) til at fremstille varen uden plast.

Forbrugerne skal være årvågne over for grønne påstande fra virksomheder og helt sikkert aldrig tage noget for pålydende. Europa-Kommissionen arbejder i øjeblikket på en lovgivning, der kræver, at virksomhederne skal underbygge deres miljøpåstande, hvilket vil gøre grønvaskning nemmere at få øje på.

I mellemtiden kan forbrugerne foretage følgende handlinger:

- Læs det, der står med småt – fremhævede erklæringer ledsages ofte af let oversete ansvarsfraskrivelser
- Henvend dig til virksomheder på de sociale medier for at bede om dokumentation for deres påstande, og hold dem offentligt til regnskab
- Læs virksomhedens årlige bæredygtighedsrapport – stemmer deres påstande overens med deres data?

Bæredygtighed i sundhedssektoren

Verdens sundhedssystemer står for 4 % af de globale CO₂-emissioner, mere end luftfart og skibsfart.

Der er en række særlige udfordringer på dette område. Primært at hospitaler og sundhedsfaciliteter er meget energikrævende, og at beskyttelsesudstyr og medicinsk udstyr ofte er til engangsbrug. Det er komplekst at finde løsninger på disse problemer, og bestræbelserne på at reducere energiforbruget og mængden af engangsartikler er ofte begrænset af behovet for at opretholde en effektiv drift og håndtere infektionskontrol.

Sundhedssystemernes købekraft er dog betydelig, og vi ser en stigende tendens til en bæredygtig fremgangsmåde ved indkøb. Flere lægemiddelproducenter foretager f.eks. livscyklusvurderinger (LCA'er) af deres produkter. Dette er en analyse af et produkts miljøpåvirkning lige fra dets begyndelse til dets bortskaffelse.

Miljøvaredeklarationer (EPD'er) bliver også mere og mere almindelige, især fordi udbud inden for EU i stigende grad omfatter krav til miljøakkreditiver. En EPD er et uafhængigt verificeret og registreret dokument, der på en anerkendt og troværdig måde formidler transparente og sammenlignelige oplysninger om et produkts LCA.

Den indbyrdes afhængighed mellem sundhedspleje og bæredygtighed

Som det fremgår af FN's verdensmål, er klimaforandringer og global sundhedspleje tæt forbundet, og det giver en unik mulighed for at handle på en måde, der både vil afbøde klimaforandringerne og have en positiv indvirkning på menneskers sundhed. F.eks.:

- Reduktion af CO₂-emissioner og klimaforurenende stoffer fra fossile brændstoffer ville forhindre millioner af dødsfald som følge af luftvejssygdomme.
- Reduktion af kødforbruget vil være en stor del af at nedbringe CO₂-emissioner. Hvis der spises mindre kød og mere frugt og grønt, vil det også resultere i færre hjertesygdomme, fedme og kræft.
- Modvirkning af klimaforandringer vil reducere risikoen for hændelser som hedebølger og oversvømmelser, hvilket kan forværre spredningen af smitsomme sygdomme.

Vejen frem

Bæredygtighed er en kritisk prioritet for alle, og konsekvenserne af klimaforandringerne maner til eftertanke. Men vores globale skæbne er endnu ikke beseglet. Ud over nationale mål og regeringsforpligtelser er der en rig industri af innovation, der udforsker løsninger og teknologier, der vil bidrage til at begrænse den globale temperaturstigning.

Der er også mange fællesskaber af aktivister og enkeltpersoner, der tager skridt til en mere bæredygtig livsstil, hvilket er noget, alle kan gøre. Uanset om det handler om at bruge bilen mindre hyppigt, reducere dit kødforbrug, skifte til en grøn energileverandør eller bruge færre plastprodukter, så løber alles indsats op i en forandring og sender et vigtigt budskab til de ansvarlige om, at der er brug for en hurtig klimaindsats.

Få mere at vide

De oplysninger, der gives her, har til formål at give et kort overblik over emnet bæredygtighed og dets placering i sundhedssektoren. Der er meget, meget mere at lære. Nedenfor er der links til nyttige udgangspunkter samt referencer til forskellige emner, der er nævnt i denne artikel.

Nyttige links

Hvad er klimaforandringer? – FN

Videnskaben bag klimaforandringer – Met Office

Hvorfor er bæredygtig livsstil vigtig? – WFF

Hvad er bæredygtig udvikling? – Bæredygtighedsguide

Hvad kan virksomheder gøre for at blive mere bæredygtige? – FN's Global Compact

Referencer:

1. Sustainability, United Nations. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://www.un.org/en/academic-impact/sustainability>.
2. Ecological footprint, Global Footprint Network. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://www.footprintnetwork.org/our-work/ecological-footprint>.
3. Sources of greenhouse gas emissions, EPA. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://www.epa.gov/ghgemissions/sources-greenhouse-gas-emissions>.
4. Climate change consequences, European Commission. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på https://ec.europa.eu/clima/climate-change/climate-change-consequences_en.
5. Sixth assessment report, IPCC. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/>.
6. Global warming of 1.5 oC, IPCC. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://www.ipcc.ch/sr15/>.
7. A European green deal, European Commission. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en.
8. The Paris Agreement, UNFCCC. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>.
9. Ambitious corporate climate action, Science Based Target Initiative. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://sciencebasedtargets.org/>.
10. The 17 Goals, United Nations. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://sdgs.un.org/goals>.
11. Circular economy, Ellen MacArthur Foundation. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://ellenmacarthurfoundation.org/topics/circular-economy-introduction/overview>.
12. The value-based sustainability reporting that investors want, Mckinsey. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://www.mckinsey.com/business-functions/sustainability/our-insights/more-than-values-the-value-based-sustainability-reporting-that-investors-want>.
13. Sustainability & consumer behaviour 2021, Deloitte United Kingdom. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://www2.deloitte.com/uk/en/pages/consumer-business/articles/sustainable-consumer.html>.
14. Substantiating claims, European Commission. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12511-Environmental-performance-of-products-&-businesses-substantiating-claims_en.
15. International comparison of health care carbon footprints, Environmental Research Letters. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <http://dx.doi.org/10.1088/1748-9326/ab19e1>.
16. Achieving sustainability in medical devices, ONdrugDelivery. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://ondrugdelivery.com/from-design-to-disposal-achieving-sustainability-in-medical-devices/>.
17. Climate change and respiratory diseases, European Respiratory Review. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://err.ersjournals.com/content/23/132/161>.
18. Climate change and respiratory diseases, European Respiratory Review. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://err.ersjournals.com/content/23/132/161>.
19. Climate change and infectious diseases, World Health Organisation. [cited 2022 Jan 27]. Tilgængelig på <https://www.who.int/globalchange/climate/en/chapter6.pdf>

Læs mere på www.molnlycke.dk